

Doma v MORAVSKÉM KRASU

Noviny pro milovníky Moravského krasu, jeho přírody a lidí.

Jak jedovnický farář přilákal výtvarnou modernu

Medek, Nepraš, Istler, Kolek, Koblasa... Právě o Vánocích před 45 lety umístil poslední z nich do oltářního prostoru kostela v Jedovnicích pozlacený svatostánek a završil tím rekonstrukci chrámového interiéru, který u nás těžko najde srovnání. Takřka na dohled odtud stojí ve Křtinách barokní chrám zvaný „perla Moravy“, dílo Jana Blažeje Santiniho. Ve srovnání s jeho mohutnou pýchou vyhlíží jedovnický kostel jako hodně skromný bratr. Ale stačí vejít dovnitř a člověku se zatají dech. Otevře se před ním pohled, jaký by uprostřed staletých zdí těžko čekal.

Nápad odvážného kněze

Když v létě roku 1947 nastoupil do Jedovnic jako farář čtyřiatřítiletý František Vavříček, kostel sv. Petra a Pavla, jehož kořeny sahaly do 13. století, se mu takřka rozpadal před očima. Koncem 18. století byl sice přestavěný do barokní podoby, ale požár, který tu řádlil v roce 1822, ho citelně zasáhl. Další rány přidal o století později 2. světová válka a za dveřmi už dupal komu-

nistický režim, který měl pro církevní stavby pramálo pochopení. V průběhu 50. let se farář Vavříček vydal na zdánlivě bezúspěšnou cestu: většinou vlastníma rukama a s pomocí vstřícných farníků se pokoušel zastavit postupující omšelost kostela. Kopalí, zdíli, omítali, pokrývali střechu. Na jedinou věc si kněz sám netroufl. Na hlavní oltář, sice zdobený pseudogotickým obrazem z konce 19. století, ale prožraný červotočem a podle Vavříčkových slov „ošklivý jako stará tmavá almara“. Nápad, který pojal, byl i v tající náladě počátku 60. let značně odvážný. Pro úkol vytvořit do Jedovnic nový oltář a nový oltářní obraz farář oslovil malíře Mikuláše Medka a sochaře Jana Koblasu. V časech, kdy se ti dva před tlakem režimu, jen s nechtutí tolerujícího abstraktní tvorbu, utekli do relativního klidu jižní Moravy, to pro ně byla neocenitelná nabídka. K Medkovi a Koblasovi se nakonec přidali i sochař Karel Nepraš, malíř a grafik Josef Istler a také brněnský malíř Ludvík Kolek. Zrodil se tým - co jméno, to špička tehdejšího výtvarného umění.

(Pokračování na straně 6)

Kamélie - rájecký fenomén

Kamélie jsou stálezelené keře nebo malé stromy. U nás pravidelně rozkvétají v zimě. Pocházejí z východní Asie, v přírodě roste asi 80 druhů. Kamélie nesou jméno po brněnském rodákovi, botanikovi a lékárníkovi J. Camelovi, který působil na Filipínách. Konkrétní druh slaviců návrat do našich bytů a zahrad je kamélie japonská, velmi blízká příbuzná čajovníku. Pochází z Koreje, Japonska a severní Číny. Do Evropy se kamélie dostaly za vlády Alžběty I., když si agenti Východoindické společnosti všimli, že Číňané namáčejí suché listy Thea sinensis v horké vodě a připravují tak nápoj, který se později stal anglickým národním nápojem. Tomu předcházela snaha keře kamélie Thea dostat do Evropy. Čínští obchodníci naoko Angličanům vyhověli, ale ve skutečnosti požadovaný druh zaměnili za jiný. Čaj z těchto rostlin připravený měl sice stejnou barvu, ale jinou chuť. Rostliny však krásně kvetly a nakonec se kamélie staly na britských ostrovech symbolem panenství a věrnosti.

Pestrá směsice nádherných květů. Kam až oko dohlédne. Když se na Blanensku řekne kamélie, většinou se jedním dechem dodává zámek Rájec-Jestřebí. Tohle spojení totiž funguje už od počátku sedmdesátých let, kdy do Rájce přivezli první matečné rostliny kamélií. Zahradníci je za léta vypíplali v unikátní sbírku, která každoročně zdobí komnaty rájeckého panství. Tradiční výstava byla v zámku na programu koncem února. „Kaméliím chybělo slunce a tak kvetly pomaleji, ale v době výstavy byly již v plném rozpuhu a v zámeckém skleníku bylo na co se dívat. Kro-

mě kamélií byly k vidění i jiné jarní květiny. Ty si lidé mohli společně s kaméliemi, pokud měli zájem, ve skleníku koupit,“ poznamenal zámecký zahradník Evžen Kopecký s tím, že se sbírku snaží Rájecťi obohacovat a pečlivě o ni pečují. V současnosti čítá unikátní sbírka sedmasedmdesát klasických i méně známých odrůd kamélií. „Sbírání kamélií bylo v devatenáctém století zábavou šlechty. Pro kamélie se stavěly zvláštní skleníky nebo se jimi zdobily zimní zahrady,“ dodal Kopecký. Loni si sbírku v komnatách rájeckého zámku prohlédlo přes tři tisíce lidí. Podle kastelánky Jany Kopecké to bylo méně než v předchozích letech. „Rekord v návštěvnosti výstavy jsme zaznamenali v roce 2002, kdy sbírku vidělo asi osm tisíc lidí. V průměru přijede tak čtyři až pět tisíc lidí. Hodně záleží na počasí,“ řekla Kopecká a dodala, že letos společně s kaméliemi byly vysta-

veny v zámku i paličkované a šité krajky. A to díky spolupráci s Muzeem krajky z Vamberka a tamní krajkářskou školou. Výstavu navštívili také lidé z Adamova, pro které městské kulturní středisko připravilo zájezd. Podobně jako v minulých letech. „Na výstavu kamélií do Rájce-Jestřebí jezdíme. Je to vděčný výlet. Lidé si prohlédnou zámek, skleníky a nějakou květinu si vždycky taky koupí,“ řekla vedoucí městského kulturního střediska Adamov Jitka Králíčková. Krásu kamélií z Rájce-Jestřebí obdivují i za hranicemi Blanenska. Loni výstava putovala do Strahovského kláštera a letos se ze zámku přesunula do kláštera v Rajhradě. Při loňské návštěvě papeže Benedikta XVI. v Brně mezi záplavou darů pro svatého otce rovněž nechyběly kamélie z Rájce. „Svatý otec má prý sbírku kamélií, tak snad se mu ty naše líbily,“ usmála se Kopecká.

Marie Pytelová z Kotvrdovic vypráví

V kraji Moravského krasu jsou známé pověsti o Macoše, Propadání, o Vancourech, Kojálovském, o studánce u Budkovana, o jelenu s bílým křížem mezi parohy, o zakopecském pokladu, o zabitém v Rakovci, ale málo je známá pověst O králi hadů, který se prý ukazuje jednou za sto let. Toto jsem slyšela od babičky, když jsem s ní byla v lese, kde se říkalo „na Floriánci“ a ukazovala mi tu skálu. Jeden rok bylo brzy jaro a rostla už pěkná tráva. Jedna babka viděla, že „na Floriánci“, kde byl takový malý palouček s potůčkem, už byla hustá tráva. Chtěla přilepšit své koze, vzala srp a travnici a chtěla jí požat. Začala žít a najednou se jí zdálo, že slyší nějaké syčění, které se blížilo stále víc a víc. Narovнала se a dívala se, odkud to pochází a zůstala úplně zkamenělá. Uviděla, jak se skála před ní otevřela, a z ní začal pomalu vylézat bílý a veliký had s královskou korunkou na hlavě.

Teď uviděla tolik hadů, že dívala jako očarovaná. Ty hadi začali sklánět všichni hlavu a se zdviženou hlavou se pozorně dívali na toho svého král. Ten po chvíli začal někdy méně někdy více syčet a kývat hlavou. Hadi po chvíli začali kývat hlavou a začali se rozlézat na všechny strany. Babka se nemohla strachem ani hnout, jak

se to kolem ní hemžilo. Až se trochu vzpamatovala, hadi byli pryč a králi hadů viděla jen ocásek. Nato se skála zavřela. Se strachem se jí podařilo chytit srp a travnici a utíkala pryč, i když tam nechala tu našatou trávu. Když doběhla celá udýchaná domů, tak jí teprve došlo, že je svátek sv. Jiří. Pranostika říká: „Na sv. Jiří, lezou z díry hadi a štíří.“ Od těch dob už nikdy v ten den do lesa nešla.

Lézt po skalách se dá ve Sloupu i na Holštejně

Skály v Moravském krasu jsou oříškem i pro zdatné lezce. Ne náhodou vyrostl na oklouznaném vápenci jeden z nejlepších lezců světa, Adam Ondra z Brna. A tuto luxusní lezeckou lokalitu mají Brňané hned za humny. Ve Sloupu, Rudici nebo na Holštejně se však najde dost jednoduchých cest i pro začátečníky.

Asi nejnámější věží, kde si začínající lezci zkouší pohyby, je Hřebenáč ve Sloupu na Blanensku. Po této skále dokonce dostala vesnice jméno. Cesta z Brna k ní trvá půl hodiny vlakem do Blanska a odtud 40 minut autobusem do Sloupu. Věž je přímo u vchodu do Sloupskošošůvských jeskyní. Nedaleko je obcerstvení i parkoviště.

Na Hřebenáči jsou pro úplné novičky čtyři cesty obtížnosti 4 a zhruba

deset cest obtížnosti 5. Lehčí cesty jsou zde maximálně dvacet metrů dlouhé. Leze na nich nejvíc lidí, a jsou proto dost oklouznané a lezení není tak příjemné.

Proto je lepší zapátrat v lezeckém průvodci a najít si cesty, které nejsou tak „na ráně“. Ve Sloupu jsou totiž další věže, třeba Indie nebo Evropa. I na nich se dají najít krásné cesty s nízkou klasifikací. Čtyřmi hvězdičkami se pyšní „Grand prix“ i „Květy zla“ v lokalitě Nad Poustevnou.

Na rozdíl od turisticky oblíbeného Sloupu je Holštejn opuštěné místo. Končí tady cesta, poslední autobus odtud jezdí do Brna v sedm večer. Lezení je tady těžší než ve Sloupu, lehčí cesty jsou vlevo na věži Lidomorna a vpravo na Vaňousových drahách.

První včelařský spolek vznikl ve Sloupě

Až vymřou včely, lidstvo přežije jen o čtyři roky, prohlásil prý kdysi Albert Einstein. Včely jsou v roli opylovačů rostlin opravdu nepostradatelné. Celá jedna třetina celosvětové produkce potravin je totiž přímo či nepřímo závislá na opylovací činnosti včel.

Včelaření je bezesporu bohužel lidskou činností, a to nejenom z tohoto pohledu. Lidé žijící ve vyspělých západních zemích bývají často odtrženi od základních přírodních, psychologických a sociologických souvislostí, potažmo odtrženi od sebe sama. „Zájmové včelaření umožňuje člověku dostat se do blízkého kontaktu s přírodou a dává mu prostor uvědomit si, jaká je jeho role v přírodě a ve světě takovém, jaký je. Podmiňuje hlubší sociální citění člověka i lidské vztahy,“ říká Rudolf Rybář, předseda nejstaršího včelařského spolku na území blanenského okresu.

Počátky včelařství na Blanensku jsou spjaty s obcí Sloup a datují se do přelomu 19. a 20. století. V té době se ve Sloupě pravidelně

scházeli k výměně zkušeností tehdejší chovatelé včel ze širokého okolí. Zájem o včelaření mezi lidmi postupně rostl, proto se tehdy již aktivní včelaři obrátili na Zemský ústřední spolek včelařský v Brně a požádali o povolení založit spolek včelařů.

Bylo jim vyhověno, a tak skutečně 6. dubna 1902 vznikl ve Sloupě vůbec první včelařský spolek na území dnešního okresu Blansko. K výše uvedenému datu měl patnáct aktivních včelařů z devíti obcí. S přibývajícím lety se přidávali včelaři z dalších vesnic a v roce 1937 jich organizace sdružovala už třicet šest.

Základní organizace Českého svazu včelařů Sloup sdružuje nyní včelaře v obcích: Sloup, Němčice, Petrovice, Žďár, Šošůvka, Vysočany a Vavřinec. Katastry těchto obcí současně tvoří i pastevní rajon. „Jeho atraktivita tkví především v příznivém poměru zastoupení lesních porostů a orné půdy, které umožňují získávat základní produkty

na úrovni bioproduktů,“ připomněl Rudolf Rybář.

Význam včely medonosné v současné době nespočívá jen v získávání takzvaně přímých produktů - medu, vosku, mateří kašičky, propolisu, jedu a pylu, ale především v oblasti opylovací činnosti. „Celá jedna třetina celosvětové produkce potravin je přímo či nepřímo závislá na opylovací činnosti včel,“ zdůrazňuje Rudolf Rybář.

Včelí společenství mají kromě toho také velký vliv na vývoj životního prostředí, jehož úroveň nejen vytvářejí, udržují a rozvíjejí, ale také velmi citlivě reagují na jeho změny. Způsob života včely medonosné nám může být i dobrým modelem pro pochopení principu soužití, pro pochopení významu a struktury lidských vztahů. Včelí matka bývala často považována za vládkyni včelstva. Dnes již víme, že není panovnicí s neomezenou mocí, ale je nositelkou sociálních vazeb, které včelstvo stmelují a v němž rozhodují dělnice v zájmu celého společenstva.

Nejstarší jeskynní kresba v Česku je v Moravském krasu

Nejstarší jeskynní kresbou v Česku se může pyšnit jeskyně Býčí skála v Moravském krasu. Geometrický tvar vytvořený uhlem vědci podrobili dvěma analýzám a zjistili, že jde o výtvar z mladší doby kamenné. Tedy z období okolo 3200 let před naším letopočtem.

Kresba připomíná mřížku. „Zda jde o nějaký rituální obrazec nebo část větší kresby, to se již nepodaří zjistit,“ řekl Ivan Balák. Kresbu i s dalšími výtvarnými našli před časem jeskyňáři v takzvané Jižní odbočce Býčí skály, a to 150 metrů od vchodu do podzemí. Je to místo, v němž kdysi bádala Jindřich Wankel, který v jeskyni objevil slavnou sošku bronzového býčka a doklady o rituálním pohřbu velmože ze starší doby železné.

Vědci kresby z Jižní odbočky zdokumentovali a odebrali z nich vzor-

ky. Pomocí radiokarbonové metody pak zjistili, kdy byly kresby vytvořeny. Zkoumali nejprve malbu připomínající jelena. Ukázalo se, že je asi 700 let stará. Překvapivé výsledky zjistili odborníci rozbořením vzorků z mřížky. Zjištěné informace o tom, že jde o výtvar 5200 let starý, potvrdilo opakování testů. Mřížka na stěně jeskyně připomíná výzdobu některých keramických nádob té doby. „Nález tohoto nejstaršího skalního umění v Česku je velmi významný. Obrazec není příliš velký - měří 40 centimetrů na výšku a 30 na šířku,“ uvedl Balák.

Jedny z nejstarších pravěkých kreseb v Česku lze najít i v Mladečských jeskyních v Olomouckém kraji. Jsou ale vytvořeny červeným barvivem, jehož stáří zatím současná věda datovat neumí.

Postaví moderní Boží muka

Z prstence zakotveného v zemi vyčnívá třiatřicet dřevěných stél. Nad tím vším ční velký kovový kříž. A na něm je vytesáno. „Bůh žehnej tomu to kraji.“ Podobný pohled bude čekat poutníky už na jaře letošního roku.

Mendlova zemědělská a lesnická univerzita v Brně a Školní lesní podnik Křtiny se totiž rozhodli vystavět u Křtin nová Boží muka. Chtějí jimi vzdát hold místnímu děkanovi, dřevu i kraji.

„V tomto roce uplyne šedesát let od vysvěcení křtinského děkana Tomáše Prnky na kněze. Pro-

tože má nemalý podíl na tom, jak chrám ve Křtinách vypadá, rádi bychom mu tím vzdali hold,“ přiblížil ředitel Školního lesního podniku ve Křtinách Jaroslav Martínek. Kromě poděkování děkanovi Prnkovi by se měl památník stát součástí souboru Božích muk v okolí. Jen bude na rozdíl od mohutných kamenných pomníků vypadat jinak. „Památníkem zamýšlíme vnést do podobných staveb prvek jedenadvacátého století. Proto jsme se rozhodli pro moderní stavbu, která by měla být zároveň i oslavou krásy dřeva,“ vysvětlil Martínek.

Boží muka by měla stát na kopci kousek od Křtin. „Vybrali jsme místo na kopci východně od křtinského chrámu. Když půjdou poutníci do Křtin, můžou u památníku spochynout a zároveň se jim otevře pohled do údolí přímo na chrám,“ popsal vedoucí technického oddělení ŠLP Křtiny Jan Waidhofer.

U neobvyklých Božích muk se budou moct poutníci zastavit už na jaře tohoto roku. Vysvětit ho 1. května přijede z Říma kardinál Giovanni Coppa. „Vysvěcení památníku bude totiž součástí oslav osmiletletého výročí zjevení Panny Marie ve Křtinách,“ dodal Martínek.

Evropská unie na kozí farmě

Dvaapadesátiletý Jan Sedlák ze Šošůvky a jeho o rok mladší manželka Eva vstávají denně před pátou ráno. Kvůli práci na své kozí farmě a v rodinné mlékárně. V noci spali jen dvě hodiny. I když výrobu sýrů odložili až na odpoledne. Zaměstnaly je přípravy na návštěvu asi stovky hostů.

„Výrobu jsem musela odložit. Musím počkat, až prohlídka skončí, za-

sanovat prostory a začít až odpoledne. I tak jsem vstávala jako vždy, museli jsme vše připravit, manžel dojel. A spát jsme šli ve tři hodiny ráno,“ vysvětlovala Eva Sedláková s úsměvem.

Saмотní ministři zemědělství sice do Šošůvky přijet neměli, Sedlákově ale strávili půl dne průvodcováním asi sedmdesátky delegátů ministerského doprovodu a tří desí-

tek zahraničních novinářů. Držitelé značky regionální produkt Moravského krasu, jim ukazovali, jak se daří chovu koz v krasové oblasti i v jakých podmínkách se v rodinném podniku zpracovává a vyrábí několik tun kozích sýrů ročně. „Nečekali jsme, že nás zařadí do programu, o to víc nás to překvapilo. Samozřejmě příjemně, je to hodně reprezentativní návštěva. Dozvěděli jsme se

to asi před měsícem a půl, tak jsme alespoň dokončili věci, na které nebyl čas. Spíš než speciální příprava to ale bylo vymetení pavouků,“ doplnil Jan Sedlák. Přesto delegáty čekaly speciality. Treba archivní sýr eidamového typu, který zaujal hlavně italské a anglické hosty. Před domem také dočasně vyrostl velký stan s posezením. „Evropská unie nám pomohla dotací z programu Leader, dali nám příspěvek na multifunkční areál před domem, kde máme ohrádku s kozičkama, sedlácký stůl na ochutnávku, doplňovat zde budeme i výstavku zemědělských strojů. Museli jsme se nějak revanšovat,“ vysvětluje usměvavá paní domu, když delegáti míří z jejího dvorku s malou výrobnou kolem pultu se sýry zpět do autobusu. Někteří z nich včetně členů policejního doprovodu se zásobou právě nakoupených mléčných dobrot. Na početné návštěvy jsou v Šošůvce zvyklí. Sedlákově totiž spolupracují s Mendelovou univerzitou. Na farmu se tak pravidelně jezdí dívat studenti z celého světa. „Zrovna zitra mají přijet studenti ze 17 zemí. Čeká nás tak další prohlídka,“ dodává Jan Sedlák, když spolu se starostou Šošůvky čeká na opožděný třetí autobus návštěvníků. Předchozí dva dorazily zase dříve, než bylo ohlášeno. A neplánovaně se rozdělily.

Ani po odjezdu všech ale Sedlákově nečeká relax. „Odpoledne začneme výrobu, jede každý den, sedm dní v týdnu, mléko se musí zpracovat. Balit sýry budeme namísto odpoledne asi někdy v noci,“ krčí majitel kozí farmy rameny.

Firmu, která dodává čerstvé sýry a

jejich ochucené variance s bylinkami, bazalkou, gyros příchutí i brynzou či archivní sýr do celé země, táhne s manželkou a rodiči. Pomáhaly i děti, dcera je ale po porodu, syn po operaci. A na zaměstnance nejsou zatím kvůli výdajům za nové přístroje peníze. „Letos jsme poprvé dorovnali nabídku a poptávku. Další rozšiřování si ale musíme rozmyslet. Teď máme 120 koz a dalších čtyřicet na chov. A jsme na to čtyři,“ dodává Sedlák.

(Návštěva delegátů neformálního zasedání ministrů zemědělství Evropské unie v Brně se na kozí farmě v Šošůvce ukutečnila 2.6.2009)

Za hromovými kameny a dlouhými domy

Těsně po ústupu doby ledové objevili lidé zhruba před 9 000 lety v oblasti Předního východu zázračnou schopnost zrněk rostlin opět vzklíčit a obnovit svou úrodu. Lovce byl připoután k jednomu jedinému místu, kde se pak odehrával celý jeho život.

Jednoduché přístřešky, stany a jeskyně nahradila trvalá obydlí, již od počátku budovaná promyšleně, zručně a účelně. Při výstavbě dřevěných domů bylo zapotřebí razantnějších nástrojů než pazourkových čepelek. Osvědčily se hmotnější sekery, sekeromlaty, klíny a jiné nástroje, vyráběné z jiných druhů kamene než předtím - většinou z břidlic a tvar výrobku byl dokončován broušením. Začíná mladší doba kamenná. Nástroje se pomocí uschlých rákosovin podsypávaných pískem a pomocí volně tětviv luku provrtávaly pro nasazení na topůrko. I jednoduché pazourkové čepele se skládaly do obloukovitých rozštěpů parohů nebo dřeva a sloužily jako srpy ke sklizení obilí. Zatímco předtím lovec musel všechnu zvěř pro svůj neustálý pohyb krajinou zabít, usdlý zemědělec objevil možnost snadného chovu některých druhů zvířat, která mu vedle neustálého přírůstu mláďat poskytovala i mléko. Velmi brzo začaly vyrábět i keramické nádoby. Půdu obdělával jednoduchým oradlem, a protože se v pravěku nepoznalo hnojení, půda se brzy vyčerpávala. Takovéto využití krajiny mělo svou mez. Tak jako určitá oblast byla schopná poskytnout kořist jen omezenému počtu lovců, stejně tak velmi jednoduché zemědělské postupy dávaly omezenou produkci. Přitom náhle bezpečný a málem pohodlný život lidí způsoboval velkou populační explozi. To vše bylo motorem velkého posunu za novou půdou. Výsledkem procesu, který trval několik tisíciletí, bylo postupné osídlení obrovských území.

Zemědělci, kteří přišli do Evropy, si všechny své civilizační vymoženosti přinesli s sebou. Společnost nebyla založena na párové rodině a děti znaly svůj původ většinou jen po mateřské linii. „Velká matka“ tak byla nedílnou součástí kultury. Oslava plodivých sil ženy se objevuje v

částech soškách nahých žen. S touto společenskou formou prvňích zemědělců souvisel i způsob bydlení. Hned první obytné stavby jsou rozměrné a jejich velikost vždy odráží počet lidí, kteří je obývali. Jsou nazývány přízvučně „dlouhé domy“, dlouhé byli někdy až 70 metrů.

V blízkosti sídlišť byla zakládána pohřebiště. Zemřelí byli ukládáni do oválných hrobových jam ve skřčené poloze (ta snad měla naznačovat polohu spícího člověka), ně-

malovanou keramikou, která trvala opět velmi dlouhých 700 let (4 700 - 4 000 let př.n.l.).

První odborně provedený archeologický výzkum proběhl v Bořitově ve zcela neočekávaných souvislostech. Jako velká archeologická sonda prořala celý region stavba dálnice na přelomu 30. a 40. let 20 století. I když to byla stavba strategického významu na počátku války, byl proveden pečlivý záchranný výzkum. Na ploše jednoho hekta-

po kůlech a jejich další konstrukce a zastřešení. V okraji jednoho objektu byla pec, v níž stálo ještě několik nádob.

Z doby osídlení kulturou s moravskou malovanou keramikou byly odkryty především různé sídlištní jámy, zásobní sklípky a hliníky. Ze záplavy nálezů stojí za povšimnutí části keramických sošek žen - venuš.

Další velký objev proběhl v 70. a 80. letech minulého století Na Pískách a byl opět výzkumem záchranným. Při stavbě kravína byly na více než hektarové ploše odkryty části vsí z doby osídlení kultur s lineární, vypíchanou a moravskou malovanou keramikou. Z nejstarší fáze osídlení byly opět zachyceny části „dlouhých domů“. Většina objektů všech zmíněných kultur byly známé sídlištní jámy a hliníky. Nálezy představuje zase především keramika a zlomky štípaných i vyhlazovaných kamenných nástrojů. Za zmínku stojí i objevy učiněné opět v rámci záchranného výzkumu při úpravě starého hliníku u bývalé cihelny na chovný rybník. Zde byl na sídlišti kultury s lineární keramikou objeven v roce 1980 dva metry široký mělký příkop, který původně ohrazoval část tehdejší osady, snad obřadní okrsek.

Při povrchových průzkumech katastru Bořitova byly objeveny osady patřící všem zmínovaným kulturám. Sídlíště se nacházeli na desítkách hektarů. Tyto plochy ale ne-

kdy byly posypávány červeným okrovým práškem, který snad měl vracet zemřelým „barvu života“. V průběhu vývoje se postupně přidával i žárový způsob pohřbívání (zemřelí byli spalováni na kremační hranici a jejich popel pak byl ukládán, většinou v nádobě, do hrobu). Oba způsoby se často objevují na jednom pohřebišti, případně se oba způsoby vyskytnou současně v jednom hrobě.

Do našeho kraje pronikli první rody těchto zemědělců přibližně 5 700 let před naším letopočtem. Do doby 4 000 let př.n.l., se vystřídaly celkem tři kultury pojmenované podle způsobu výzdoby keramiky.

Jako první se objevuje kultura s lineární keramikou, která trvala asi 700 let. Druhá, kultura s vypíchanou keramikou, trvala asi 300 let a vyvinula se z kultury předešlé. Poslední byla kultura s moravskou

ru byly prozkoumány sídliště z různých dob.

Největší část nálezů představovalo osídlení z doby kultury lineární a moravské malované. Byl prozkoumán základ jednoho z „dlouhých domů“ a množství různých jam. Část z nich sloužila jako zásobní sklípky, velké a mělké jámy v blízkosti domů zase byly používány jako hliníky. Hlína se používala k omítání proutěných stěn domů, jejichž základní konstrukce byla kůlová. Hliníky sloužily i k výrobě keramiky. Byly v nich objeveny také pece, které sloužily jak pro vypalování keramiky, tak i pro přípravu potravy.

Odkryly se zde dva objekty ze sídliště s lineární keramikou. Byly zhruba obdélné s delší osou jen několik metrů dlouhou. Oproti známým stavbám však byly výrazně zahloubené a v jejich dnech se našly stopy

byly osídleny současně. Osada sestávala z jednoho až tří „dlouhých domů“, jejichž okolí bylo zemědělsky využíváno. Les byl vypálen a pařezy stromů vykopány. Do země zakotvené kůlové stavby během necelých dvou desítek let dosloužily a okolní nehnojená půda nedávala úrodu. Proto byla stejným způsobem o několik set metrů dále postavena nová osada, která se po vyčerpání půdy opět posouvala.

Nápadně vyhlazované kamenné nástroje byly při polních pracích objevovány již dávno. Lidé chápali jejich výjimečnost, ale nedokázali si je spojit s lidskou činností. Považovali je za hmotné jádro blesku, které se zarylo do země, kde udeřil „hrom“. Nástrojům také říkali „hromové kameny“ a běžně se věřilo, že tam, kde se nachází tento kámen, už blesk neudeří. Proto byly sbírány a nabízeny na trzích. Lidé si je dávali do krovů střech na ochranu proti bleskům.

V Černé Hoře byl zkoumán požárem zničený dům z počátku 13. století. V jeho troskách byl nalezen rovněž kamenný klín patřící původně kultuře s lineární keramikou. Plnil zde funkci „hromového kamene“. Výzkum tohoto období nejen v Bořitově, ale v celé oblasti, je opravdu teprve na počátku a pozorný čtenář si určitě také všiml, že téměř všechny objevy, odkryvy a zjištění byly vlastně vedlejším produktem stavebních akcí, kde archeologové pouze zachraňovali stavbami ohrožené a ničené lokality.

(Autor: Antonín Štrof)

Václav Cílek: Rudice a jeskyně Býčí skála

Už to tak vypadá, že od první exkurze s doktorem Cílkem, které jsem se zúčastnil a která se věnovala rovněž Býčí skále, uplynul skoro rok a půl. Jo, utíká to... Nechali jsme Punkwa-va u Býčí skály a jsouc bez mapy a znalosti terénu, zeptali se místních jeskyňářů na nejkratší cestu na místo srazu, to jest do lomu u Rudice. Odpovědí, podanou v půvabném nářečí (hópněte tudma přes hřbítek...pak to vemte náhó tó lesní traťó) jsme se bavili ještě celkem dlouho, stejně jako i trvanlivou čtyřkou na cedulích „Rudice 4 km“, která nás provázela neuvěřitelnou dobou bez ohledu na naše pocity z ušlé cesty. Mysleli jsme si, že naše kroky byly zčásti bludné, avšak jak se později ukázalo, nebylo to až tak hrozné, zkratka přes „hřbítek“ Býčí skály je geniální a při udržení základní orientace jsme dovedli skupinu i zpět. Mimochodem svižný výšlap pěkně zahřeje stehenní a srdeční svalstvo. Chvillemi trochu krápal, ale pak se udělal krásný slunný den. Najednou se před námi v lese vyloupnul lom a jako na dlaní jsme před sebou měli i všechny naše přátele. V lomu ukazoval Vladimír Merta jak správně připravit z přírodních pigmentů třením na kamenné desce barvy. Byli jsme si tam pro ně už jednou, ale spokojili jsme se tehdy jako správně primitivové s jejich hrubou neúpravou, Lukáš Hladík jimi bez velkých technologických figlů, jen pomocí vody na surové plátno namaloval nejlepší bakalářku. Lom je krásné místo samo o sobě. V laguně, trvale zbarvené částechami jílů jsme viděli bohaté hrozny žabích vajíček. Co se týče nového setkání, bylo jich několik, zejména mě zahřálo zjištění, že lidé, co se kolem neustále ochomýтали s kamerou a mikrofonom v kožíšku, natáčející hodinový dokument pro Českou televizi o globálních změnách a názorech významných současníků na ně, jedním z nichž byl právě doktor Cílek, byli bý-

valí Adrianovi spolužáci z ročníku na FaMU. Jaká to milá náhoda! V jednom momentě jsem zachytil obnažený ocásek příležitosti a svlékl pohotově neviditelného hada Spontánností z křehké košilky, mytické tělo symbolického výkladu Bláznovství se blýsklo, byť nejasně, což je samozřejmě lépe. Stalo se to takhle: jistý mladý odborník na pravěké náboženství přikládal dřevo do ohně, mezi kusy paliva se vyskytlo tlusté krátké poleno ve tvaru trůnu. Okamžitě se mi vybavila vize britského korunovačního trůnu s pozoruhodným kamenem ve-

spod, kdosi ale zmínil vizi jinou, o mrtvých kráľích, které Vikingové po smrti spalovali na lodích. Ihned jsme se do toho s Lukinem a Markem dali. Vytvořili jsme v rychlosti sošku krále z materiálu vsudypřítomného, který zároveň poskytoval dobrou paletu barev a figurku posadili na trůn. Nejlepší detail byl okrový úd s červenou hlavou a bílým ejakulátem. To, co se pak dělo s pozorovatelnou hmotou v ohni, jsem coby spontánní magor, opřen jemně v duchu o inspiraci Germánskou knihou mrtvých, jak ji vykládá Holger Kalweit, ožvanil si hravě

asi takto: „Pro vstup na Práh potřebuje Král mítí Kouli a Zmrzlinu. V okamžiku překročení Prahu Král opouští naň Kornout, však Kouli ponechává při sobě. V jednom okamžiku se jeho tělo pokryje potem, v následujícím ztratí svou původní barvu a získá jednolitou černou, jež pohlcuje celé světlo. Radostně odevzdá plamenům své nohy jako první. Odkládá opouštěné dimenzi tu část, kterou již nebude v té další potřebovat. Potom Královny ruce puknou v ramenou. Jeho tělo popuká a odhalí se srdce, které shoří. Ovšem Oči jsou stále živé a Král se nepřestává tlemit. Stejně tak Zlatá Koruna na jeho hlavě sedí nepohnutě. Ruce upadnou a rovněž od pasu dolů se tělo odlomí a Král stoupá

vzhůru (do Plazmy). Na vrcholu výstupu se odštipávají a odletují do popela koucky Královny kůže. Odhaluje se růžové maso, nitro v skrytu. Oči zůstávají živé, i úsměv za popukáním trhlinami povrchu. Král se vrací zpět na zem, naklání se i s trůnem dolů, a padá tváří do popela. Oheň vychládá. Celé tělo se rozpadá na prach. Král je celý zpátky doma ve svém Království.“

Potom ještě mnoho z nás malovalo přírodními pigmenty na papír, někteří následně své obrázky spálili. Vydali jsme se na cestu zpět k Býčí skále, kde byla domluvena prohlídka jeskyně, která má být údajně druhým nejrozsáhlejším jeskynním systémem v Česku. Cestou jsme se zastavili u místa, které pěkně upravil poustevník Marek, podivín, který bydlí po jeskyních a kterému my říkáme Hoiči, podle postavy v japonské hororové pohádce Kwaidan, protože hraje stejně jako slepý mnich Hoiči na píšťalu, i když šakuhači to není. Poustevník Marek je prý rovněž jakýsi speleolog anarchist, který se nerad dovoluje jiných jeskyňářských organizací, oficiálně spravujících určité území, zda v jejich revíru může kopat a bádát. Někteří jeskyňáři ho proto údajně nemají příliš rádi, asi nemají dost pochopení pro náboženství, které podle nich do speleologie nepatří, kdo ví, jak to je, nicméně to místo mu všichni chválili, okrášlil úžasně i okolí, navršil kameny na cestu, dobře postavil rumpál. My ho občas vidáme v centru Brna, jak ve svém dlouhém zeleném poustevnickém hábitu hraje na píšťalku a nechává se obdarovat kolemjdoucími. Mimochodem zrovna teď se dozvídám, že právě ten den, co jsme tam byli, se Hoiči vrátil z Indie! Nejvíce byla stejně nakonec ta návštěva jeskyně v Býčí skále. Podle mě jedna z nejzajímavějších a nejkrásnějších v Moravském krasu, například prostor, kde kolem vás teče v podzemí Jedovnický potok je vysloveně vstřícný, jak poznamenala Jana Preková. Ani jsem tam nic nevyfotil. Rozhodně doporučuji. Většina výletníků pak v jeskyni strávila noc, my jsme jeli přespat do svých obvyklých pelechů do Brna.

(Autor: Jan Karpíšek)

Císařská jeskyně - Moravské Lurdy

V roce 1824 navštívil jeskyni u Ostrova u Macochy sám císař s císařovnou a tato návštěva dala jeskyni jméno. V roce 1933 byla do výklenku v jeskyni umístěna socha Panny Marie Lurdské. Místo se začalo nazývat Moravské Lurdy. Sochu nechal v Brně zhotovit a v ostrovském kostele vysvětit ostrovský rodák a prvorepublikový poslanec Josef Šamalík. V padesátých letech byla jeskyně pro veřejnost uzavřena a v té době socha

zmizela a do dnešního dne nebyla nalezena. Na tradici pobožnosti konané v jeskyni, započaté za první republiky, bylo znovu navázáno v roce 2001 a tato obnovená pouť je jediným poutním místem v Česku umístěným v podzemí. V roce 2005 byla do skalního výklenku v jeskyni umístěna keramická socha Panny Marie Lurdské od akademického sochaře Karla Ševčíka. Pouť do Císařské jeskyně se koná tře-

tí sobotu v květnu. Je to jediná možnost kdy je jeskyně přístupná a to ji činí přitažlivou. Celý podzemní prostor je osvětlený reflektory a plně nahradí zdi chrámu. Se svou krápníkovou výzdobou vytváří atmosféru klidu, pokoje a rozjímání. Jedovnická dechovka Bivojanka zde v r. 2009 vytvořila působivou kulisu, při doprovodu duchovních písní a člověk zde prožívá, díky výborné akustice, hluboké prožitky.

Rozmanité hry pro děti a dětská mše

Odpoledne zde proběhla dětská mše, kterou vyvrcholilo děkanátní setkání šedesáti ministrantů. „Dětské mše se zúčastnilo okolo 120 dětí. Pro děti byl dopoledne připraven i zábavný program v blízkém lomu“ vysvětloval farář Václav Trmač. Děti si zkoušely různá řemesla, která pak měly využít při obraně města Brna proti obléhajícímu Švédům (pouť se konala v době, kdy bylo Brno kdysi obléháno). Ti starší připravili hry pro vybouření i pro uklidnění pro ty mladší a pak společně pomocí katapultů a papírových koulí Svědy zahrnuli a Brno ubránili.

Vzpomenout na Boha, opustit to, co naši mysl zaměstnává každý den, to má být cílem poutě

A proč se pouť koná právě třetí sobotu v květnu? „Není zde žádný mariánský svátek, zvolili jsme tuto dobu vysloveně s ohledem na lidi v okolních vesnicích - sázení je pryč a sečení ještě nezačalo“ s úsměvem odpověděl farář Trmač. Hudbu varhan nahradila v jeskyni při zpěvech písní dechovka. Prostý a jednoduchý oltář byl tvořen stolem, pokrytým bílým vyšivným ubrusem. Příprava celé akce tak sjednocovala a spojovala mnoho lidí, kteří se na ní podíleli, a to ještě před tím, než proběhla. Celý podzemní prostor, osvětlený reflektory, plně nahradil zdi chrámu a stvořil i se svou krápníkovou výzdobou atmosféru klidu, ladící s duchovními cíli obřadu. Vnitřní prožitek duchovního zamyšlení nebyl ihned po odchodu z krásných prostor rozbit světskou zábavou a ryčnou hudbou, doprovázející většinu poutí, protože v okolí nebyly žádné kolotoče, střelnice, atrakce a stánky, typické pro poutě dnešních dní. „Vzpomenout na Boha, opustit to, co naši mysl zaměstnává každý den, to má být cílem poutě“ říká Trmač. „A v tom se tato pouť vydařila, vytvořená atmosféra při mši byla velmi silná, na tom jsme se shodli všichni kněží“ dodává.

Zeptejte se místních

Hradiště Černov

Na jižním okraji Dražanské vrchoviny se mezi obcemi Ježkovcemi, Ruprechtovem a Račicemi na ostrohu nad potokem Rakovcem nacházejí zbytky hradiště Černov. Tato lokalita je známá již od 80. let 19. století, kdy zde byly nalezeny typické pozůstatky raně středověké keramiky. Proto se usuzovalo, že toto hradiště bylo slovanské. V letech 1950 - 1953, kdy zde probíhal odborný výzkum, byly nalezeny doklady pozdně-laténského osídlení a lokalita byla mylně označena jako za oppidum. V 80. letech 20. století zde byl prováděn další výzkum, který vedl dr. Čížmář, při němž bylo zjištěno, že hradiště bylo zbudováno kolem roku 400 před naším letopočtem, tedy v době časného latěnu. Lokalita hradiště se rozkládá na ploše 2,3 ha, dobře zachované vnější příkopy a valy probíhají v mírném oblouku v délce 225 m. Na neohroženější straně jsou další dva mohutné valy. Uvnitř hradiště se nacházejí zřetelné pozůstatky zdva, které je místy i ohořelé, což dokládá násilný konec keltského osídlení lokality.

Hradiště Černov se nachází v přírodním parku Rakovecké údolí. Z jeho jižní části je výhled do údolí Rakovce. Přístup k lokalitě je možný po zelené turistické stezce vedoucí z Ježkovic do Ruprechtova. Další možnost, jak se dostat k hradišti, je po lesní cestě, která odbočuje ze silnice vedoucí z Račic ke křižovatce mezi Ruprechtovem a Ježkovcemi. V okolí se nachází pomník sovětským letcům z druhé světové války, pomník konce II. světové války či zaniklá středověká ves Sokolí.

(Autor: Jan Celý, Lipovec)

Program rozvoje venkova je pro projekty obcí téměř vyčerpán, zůstane jen LEADER ve vybraných regionech

Program rozvoje venkova je pro projekty obcí téměř vyčerpán, zůstane jen LEADER ve vybraných regionech

Ve III. ose PRV pro obce zůstává do roku 2013 pouze alokace jednoho roku – necelá miliarda.

Výsledky 8. kola Programu rozvoje venkova (PRV) přinesly pro žadatele smutné, i když očekávané zjištění, že drtivá většina jejich projektů nezískala podporu. Peněz je málo a podpořen byl jenom zlomek projektů. Uspěl pouze každý šestý

projekt, i když se jedná dle vyjádření pracovníků SZIF často o kvalitní záměry. Radovat se naopak může 250 žadatelů z téměř patnácti set. Monitorovací výbor EAFRD navíc 25. března nově rozhodl, že řídicí orgán nevydá další výzvu pro obce ve III. ose na podzim letošního roku, kdy budou komunální volby, ale až v roce 2011. Na III. osu totiž zbývá pro další čtyři roky programu už pouze jedna roční alokace! Další programy jako jsou například POV ministerstva pro místní rozvoj a krajské programy obno-

vy venkova tvoří jen dílek možností evropského PRV. Další šanci dávají obcím nad 500 obyvatel například regionální operační programy. Ale i zde je počet žadatelů obrovský a poptávka několikanásobně převyšuje nabídku. Z Programu rozvoje venkova tak prakticky zůstává pro venkovské žadatele možnost podpory z programu LEADER. Místní akční skupiny sice operují jen v některých regionech, jedná se však o velké území venkova a roční podpora je zde naplánována rovnoměrná v následujících třech letech

2011– 2013. A aktéři venkova hledají možnosti, jak posílit nejen Leader, ale celou třetí osu.

8. kolo PRV: Zlepšení občanské vybavenosti - jen necelá 4 % podpořených žádostí!

Státní zemědělský intervenční fond zveřejnil výsledky 8. kola PRV ve III. ose 4. března, den na to pak výsledky IV. osy. Ve vypsání opatření III. osy bylo souhrnně podpořeno 250 žádostí za 1,193 miliardy korun. Žadatelé přitom předlo-

žili 1486 projektů za 7,839 miliardy korun. Uspokojeno tak bylo pouze 16,8 % žadatelů a 15,2 % požadované alokace. Uspěl tedy pouze každý šestý projekt. Největší propast byla v opatření III.2.1.2. Občanské vybavení a služby, kde bylo podpořeno pouze 3,79 % žadatelů a 6,11 % jimi požadované podpory. Naproti tomu v případě opatření III.3.1. Vzdělávání a informace bylo podpořeno 48 z 56 žadatelů, tj. 85 %. Srovnání míry požadované podpory a skutečně zazávanované podpory je uvedeno v tabulce.

Srovnání žádostí a schválených podpor z PRV v rámci 8. kola PRV (III. osa)

Opatření	III.2.1.1. Vzhled obcí	III.2.1.2. Občan. vybavení	III.2.2. Kulturní dědictví	III.3.1. Vzdělávání	Celkem
Podpořené žádosti	140	19	43	48	250
Finanční podpora	812 619 545	172 059 984	176 720 303	31 574 154	1 192 973 986
Předložené žádosti	762	501	167	56	1486
Finanční požadavky	4 520 065 057	2 816 711 264	465 693 445	37 154 656	7 839 624 422
% podpory žádostí	18,37 %	3,79 %	25,75 %	85,71 %	16,82 %
% finanční podpory	17,98 %	6,11 %	37,95 %	84,98 %	15,22 %
Podíl opatření na celkové podpoře	68,10 %	14,40 %	14,80 %	2,60 %	100 %

Podpora MAS ve IV. ose LEADER: Rovnoměrně rozložených 5 miliard na šest let

Zatímco prostředky předurčené pro III. osu jsou již téměř vyčerpá-

ny, podpora žadatelů v programu LEADER, kde MAS rozděluje peníze na menší projekty, je naplánována k rozdělení rovnoměrně. V letech 2008–2010 je určeno pro čerpání místních akčních skupin 1,975 miliardy korun. Do roku 2013 zbývá

2,965 miliardy. Nejvíce financí má k rozdělení MAS ve Středočeském kraji (602 milionů), následované Jihočeským (53 milionů) a Olomouckým krajem (511 milionů).

Místní akční skupiny dosud podpořily 2341 projektů za 1,3 miliardy korun

V roce 2008 bylo dle oficiální zprávy SZIF v rámci opatření IV.1.2. Realizace místní rozvojové strategie schváleno v 5. kole 450 žádostí v celkové výši 257.170.581 Kč u 46 z 48 MAS. U zbylých dalších dvou MAS bylo podpořeno 26 žádostí za 10.369.159 Kč. V roce 2009 bylo v rámci 6. kola schváleno 171 žádostí za 91.904.045 Kč u 22 MAS. V rámci 7. kola zúřadovalo své výzvy 46 MAS a podpořeno bylo 396 žádostí za 221.047.690 Kč. V 8. kole, kdy se do programu mohlo zapojit nově vybraných 64 MAS, bylo podpořeno 760 žádostí u 87 MAS za 404.645.809 Kč. Již v roce 2010 a to v rámci 9. kola

bylo na regionálních SZIFech zaregistrováno 538 žádostí s požadavkem 312.911.066 Kč. Celkově tak MAS v letech 2008–2009 podpořily 1803 projektů za 985 137 284 Kč, které již byly schváleny SZIFem. V 9. kole v roce 2010 jsou registrovány další projekty, takže MAS-ky celkem podpořily již 2341 projektů za 1,3 miliardy korun. Zatímco některé místní akční skupiny již v 9. kole rozdělily převážnou část své roční alokace, jiné MAS teprve výzvy pro žadatele vyhlásily a zúřadují je v 10. kole, řada MAS se rozhodla vyhlášovat výzvy třikrát ročně vždy pro jim stanovené alokace.

Podpora MAS podle krajů:

Kraj	Podpořené MAS	Nastavení čerpání 2008-2010	Předpoklad čerpání do 2013	Celkem kraj
Středočeský kraj	11	240 867 697	361 301 546	602 169 243
Jihočeský kraj	12	213 124 557	319 686 836	532 811 393
Olomoucký kraj	12	204 596 250	306 894 375	511 490 625
Jihomoravský kraj	9	194 968 603	294 452 904	489 421 507
Zlínský kraj	12	165 618 514	248 427 771	414 046 285
Královhradecký kraj	12	162 545 517	243 818 275	406 363 792
Plzeňský kraj	8	149 506 119	224 259 179	373 765 298
Moravskoslezský kraj	8	148 729 799	223 094 698	371 824 497
Kraj Vysočina	9	127 758 911	191 638 366	319 397 277
Liberecký kraj	5	104 262 261	156 393 339	260 655 600
Pardubický kraj	7	90 455 385	135 683 077	226 138 462
Karlovarský kraj	3	90 315 620	135 473 430	225 789 050
Ústecký kraj	4	82 666 552	123 999 828	206 666 380
Celkem	112	1 975 415 785	2 965 123 624	4 940 539 409

Podpora je uvedena pro kraje, kde má MAS sídlo. Existuje řada MAS, které mají přesah do více krajů. Z tabulky je patrné čerpání finančních prostředků v jednotlivých krajích. Roky 2009 a 2010 jsou skutečně přidělené finance místním akčním skupinám a předpoklad do roku 2013 je částka, kterou by měly MAS v jednotlivých krajích obdržet na financování ve svém území. Případný rozdíl může vzniknout například změnou kurzu eura vůči koruně. Zdroj: NS MAS

Informace o ukončené 2. výzvě MAS Moravský kras

MAS Moravský kras o.s. přijala ve dnech od 4. do 8. ledna 2010 ve své 2. výzvě programu Leader 2007–2013 (v rámci 9. kola Programu rozvoje venkova) celkem 5 žádostí o dotaci. Jednotlivé žádosti prošly kontrolou formálních náležitostí, administrativní kontrolou a kontrolou přijatelnosti na MAS. Tyto kontroly byly ukončeny 3. února 2010.

Dne 4. února 2010 se uskutečnilo zasedání výběrové komise spojené s hodnocením projektů vylosoványými členy výběrové komise. Hodnocení se zúčastnilo 5 členů (3 zástupci za neziskový a podnikatelský sektor, 2 zástupci za veřejnou správu). Každý člen výběrové komise hodnotil 3 projekty. Každý projekt tak byl obhodován 3 hodnotiteli. Výsledky s celkovým

počtem získaných bodů jsou uvedeny v tabulce. Dne 12. února se uskutečnilo jednání programového výboru MAS Moravský kras o.s. - řídicího orgánu Strategického plánu Leader, který schválil podporu projektů dle následujícího seznamu. Ve 2. výzvě MAS Moravský kras o.s. tak byla zazávanována celková stanovená alokace 2 014 636 Kč.

	Název žadatele	Název projektu	Celkový rozpočet	Způsobilé výdaje	Dotace
1.	Obec Řícmanice	Koupaliště v Řícmanicích – koupaliště pro všechny generace	1 137 112 Kč	955 556 Kč	860 000 Kč
2.	Městys Křtiny	Vybavení pro spolkové aktivity ve Křtinách	342 000 Kč	285 000 Kč	256 500 Kč
3.	Městys Sloup v Moravském krasu	Dětské hřiště pro Sloup a okolí	340 600 Kč	286 218 Kč	257 596 Kč
4.	SK Olšany	Rozvoj sportovního a kulturního výtěží v obci Olšany a okolí.	124 300 Kč	124 300 Kč	111 870 Kč
5.	Obec Hostěnice	Občanské centrum Hostěnice	699 021 Kč	587 412 Kč	528 670 Kč

Nová peší trasa v Krásensku

V obci Krásensko na Dražanské vrchovině v okrese Vyškov žije 440 obyvatel. Nejstarším ze spolků je Sbor dobrovolných hasičů, který byl v Krásensku založen jako Jednota dobrovolných hasičů v roce 1880 poštmistrem Teofilem Voračem. Sbor tedy příští rok oslaví 130. výročí svého zrodu. A právě jaksí v předvečer tohoto jubilea se krásenským hasičům podařil husarský kousek. Ve spolupráci s obecní samosprávou, v níž jsou hasiči dostatečně zastoupeni, získali grant na vlastivědnou stezku. Za chladného a deštivého počasí v sobotu 10. října byla otevřena a už od prvních minut se těšila ne všednímu zájmu občanů i náhodných turistů. Rada bytelně a vkusně vyrobených panelů konfrontuje minu-

lost a přítomnost vesnice, jejíž osudy byly mnohdy neobyčejně dramatické. O pomoc při tvorbě stezky se hasiči obrátili na typografa Ondřeje Havlíka z Olomouce, který promyslel a navrhl grafické řešení a technické provedení tak, aby panely nepodléhaly přírodním podmínkám nadmořské výšky 570 metrů a také vandalismu. Stezka má 17 zastavení, u některých panelů se dá posejdit, odpočinout si, pokochat se rozhledem po pěkné vesnici v bezprostředním sousedství chráněné krajinné oblasti Moravský kras.

V původním znaku byla vydra
První písemný doklad o existenci vesnice pochází z roku 1348 s německým názvem Schönfeld. Ale už o 100 roků později písemné pra-

meny uvádějí český název Krásné Pole. Středověkých dokumentů o další existenci a rozvoji vesnice je pramálo a není známo, od kdy se vesnice nazývá Krásensko. V první polovině 16. století byl pravděpodobně držitelem krásenského dvora šlechtic jménem Jurman, vladka z Krásenska a na Maršovicích, erbovní pán. Koncem 16. století patřil purkrechtní dvůr v Krásensku vladkovi Kašparu Lukaveckému z Lukavice, který pocházel ze staročeské rodiny, jež měla ve znaku vydru vyskakující z vody.

Vladyku pochovali přes zákaz církve

Kašpar Lukavecký zemřel roku 1594. Tehdejší olomoucký biskup Stanislav Pavlovský z Pavlovic svým listem zakázal pochovat zemřelého vladyku v kostele, poněvadž se hlásil k učení nekatolických pastorů. Kašpar Lukavecký zemřel bez zákonných dědiců, proto připadl jeho majetek olomouckému biskupství, jehož majetkem bylo Krásensko od roku 1588 po zrušení pustiměřského kláštera.

Textilků v Brně obec přivedly na mizinu

Hlavní obživu poskytovalo zemědělství. I když obec leží v nadmořské výšce 565 metrů a pole samotná ještě o sto metrů výše, přece je zde úrodná půda. Hluboké, téměř neproniknutelné lesy dávaly obživu kolomazníkům a uhlířům. Dalším zaměstnáním Krásenských bylo perletářství, zejména výroba perletových knoflíků. Velká část obyvatel Dražanské vysočiny se živila po celá staletí tkalcovnou. V 80. a 90.

letech minulého století bylo 90 % obyvatel Krásenska tkalci. Doslova smrtelnou ránu zasadila kvetoucímu textilnímu průmyslu mechanizace brněnského soukenictví. Obec bez obživy se téměř vylidnila.

Tvář vsi se rychle mění

Opakovanou ránu Krásensko dostalo za druhé světové války. Všechno české obyvatelstvo mělo být z vojenských a politických důvodů vystěhováno, mnozí už rodnou vsi opustili, většina z vysídlených se už nevrátila. Krásensko v novodobé historii opět vzkvétá hlavně

díky aktivně fungujícím spolkům v obci, které se podílejí na zvelebování vesnice. Proměna Krásenska k lepšímu je přesvědčivá. Na tabulích jsou dobové fotografie a shodné místo je představeno pro srovnání, jak vypadá dnes. Stezka má proto velký smysl, připomíná, co a kde stálo v minulosti, ale také zachycuje i současnou proměnu vesnice. Některá místa, fotograficky nově zveřejněna velitelem dobrovolných hasičů Jaromírem Surákem letos na jaře, se za půl roku již proměnila.

Jak jedovnický farář přilákal výtvarnou modernu

(Pokračování ze strany 1)
Díky němu v letech 1963 až 1964 vzniklo uprostřed venkovského městečka unikátní dílo, za kterým do dnes s obdivem putují znalci výtvarné moderny 2. poloviny 20. století. Lidský život s veškerou tmou i žářem. Kostelní interiéru získal jednoduchou čistou tvář, které dominuje oltářní obraz s motivem moderního kříže, práce Mikuláše Medka. „Modrá barva vyjadřuje hlubokou naději, kterou kříž přináší světu, a zároveň připomíná účast Panny Marie na Kristově utrpení,“ stojí ve výkladu k obrazu. A Medek sám v dochovaném záznamu pokračuje: „Temně červená barva prostoru, ze kterého kříž ční, je symbolem lidského života s veškerou tmou i žářem. Světelnost kříže samého je pak symbolem vítězství nad temnou, horkou a omylnou cestou života.“ Medkův obraz zasadil Jan Koblasa do rozměrného, bohatě vyřezávaného rámu, do jehož výjevu zakomponoval celý lidský život - práci rukou i ducha, radost i bolest, odhodlání i únavu. Koblasa byl také autorem celého oltářního prostoru včetně masivního obětního sto-

lu, pro jehož podobu se inspiroval slovy evangelisty Matouše: „Těsná je brána a úzká je cesta, která vede k životu.“ Právě o Vánocích roku 1964 pak doplnil oltářní prostor o pozlacený svatostánek, v katolických kostelech

nejposvátnější místo určené k ukládání liturgických nádob se svátostí oltářní. Ten jedovnický nese atributy patronů kostela sv. Petra a Pavla - klíč a meč. O tři měsíce později, na Velikonoce 1965, Koblasa přidal na obětní stůl oltářní svícny.

Pro vaše děti

Celý kostelní prostor zdrženlivě oživuje prosté, bíle lakované chórové zábradlí od Karla Nepraše a modeluje světlo dopadající sem okny vytvořenými podle návrhů Josefa Istlera a Jana Koblasy. Zvláštní místo, zklidňující i vzrušující, svým způsobem mezník ve vývoji naší sakrální architektury. Přitom za ním stál venkovský farář, který musel tušit, že bude čelit otázkám, rozpakům a možná i nedůvěře svých farníků. Jak vstup moderny do milovaného staříčkého kostela přijali? Údajně mladí bez výhrad, staří různě. Ale moudrý František Vavříček věděl, jak k nim promluvit: „Ten kostel nebude jen pro vás, ale taky pro vaše děti a jejich děti...“ Pochopili ho.

Farář a „jeho“ umělci

Jedovnický kostel není jediný, ve kterém farář František Vavříček zanechal stopu své odvahy a orientace v moderním umění. Koncem 60. let oslovil Ludvíka Kolka, aby v nedalekém Senetářově postavil kapli sv. Josefa a vyzdobil ji oltářním obrazem. Kolek, malíř, nikoli architekt, vzpomínal: „V hodinovém meziměstském rozhovoru mi Vavří-

ček nechtěl věřit, že se jen nevymlouvám, když tvrdím, že jsem nepostavil ani kozí chlívek...“ Senetářovská kaple, na normalizačním režimu doslova vyvzdorovaná, z velké části financovaná ze sbírek farníků a dokončená v roce 1971, je jedna z mála sakrálních staveb období totality. Křížovou cestou do jejího interiéru přispěl Mikuláš Medek. V roce 1980 Vavříček znovu pověřil Ludvíka Kolka, aby ve stejném duchu upravit i interiéru kaple Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Kotvrdovicích. Farář pak přidal oltářní obraz Božské srdce, který kdysi dostal darem od Mikuláše Medka. Do interiéru jedovnického kostela můžete nahlédnout na www.jedovnice.cz/farnost/kostel.htm

V Němčicích se stále zvoní v kostele ručně

Ze severní strany vypadá kostelík jako obyčejný dům s věžičkou. Zajímavostí je, že oltář je obrácený na západ. Malý, nenápadný, přesto významný. V roce 1994 byl Ministerstvem kultury České republiky němčický kostel prohlášen kulturní památkou. První písemná zmínka o Němčicích pochází z roku 1358, kdy tvořily část Doubravického panství. V roce 1529 byla obec přidělena k Rájci. Pověsti vyprávějí, že tam, kde dnes stojí Němčice, stálo kdysi veliké město, vystavěné a obývané převážně horníky, kteří těžili železnou rudu v dolech západně od Němčic. Postupně jak byly rudné doly vytěženy, těžba slábla a horníci odcházeli za prací jinam - převážně do Rakouska a Bavorska. Dnes jsou zatopené doly zdrojem pitné vody pro široké okolí.

Původ kostela není znám. Z dochovaných písemných materiálů vyplývá, že byl postaven někdy v první polovině čtrnáctého století, později dostavován a renovován v roce 1844, kdy získal svou nynější podobu. „Zvláštností je, že tady máme obráceně umístěný oltář, není na východ, jak bývá ve většině kostelů zvykem, ale na západ,“ upozornil František Syka z Němčic. Stalo se to při přestavbě v roce 1785. Tehdy byl přistavěn na západní straně stavby presbytář, oltář byl přenesen a na jeho místě vestavěn dřevěný kůr. Nad oltářem visí na stěně obraz svatého Mikuláše, kterému je kostel zasvěcen. Velké barevné plátno obrazu je v jednoduchém dřevěném rámu. Za svatým Mikulášem, který je zobrazen jako biskup, se nachází krajina s němčickým kos-

telem. Obraz je kopií díla, jehož původ není znám. Protože byl originál značně poškozen vlhkem, v roce 1965 jej přemaloval Josef Václavovič. Kostelík je 15,5 metru dlouhý, 7 metrů široký a 6,5 metru vysoký. Asi ve dvou třetinách délky kostela vynívá drobná věž s pláštěm z měděného plechu, zakončená křížem. Ve věži visí dva zvony, oba z 16. století. Zvonovina obsahuje i stříbro. „Zvony se tedy nehodily ve válce nalití vojenských děl, a proto nebyly nikdy zabaveny,“ vysvětlil Syka. Slitina má vliv na jejich jasný a vysoký hlas. „Památkáři nedovolili zvony elektrifikovat, takže ještě v devadesátých letech jsme chodili skoro každý den zvonit ručně. Pravidelně se zvonilo v sobotu a v neděli večer klekání a v týdnu jak to šlo,“ vzpomněl František Syka. V roce 1996 do kostela přidali je-

den nový zvon, ten je již poháněn elektrinou. Pravidelné zvonění tedy obstará tento zvon, a když je třeba, aby se rozeznaly všechny tři, například při pouti nebo při pohřbech, zvoní se i nadále ručně. „Pouť by

měla být správně na Mikuláše, ale protože je to v zimě, předkové zavědli pouť na svátek Božího Těla,“ řekl Syka. Tento svátek je pohyblivý v závislosti na Velikonocích, a zpravidla vychází na červen.

Vyhlášíme 3. výzvu a připravujeme 4. výzvu Strategického plánu Leader Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras

Místní akční skupina MAS Moravský kras o.s. vyhláší v souladu se Strategickým plánem Leader „Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras“ schváleným Státním zemědělským intervenčním fondem v rámci Programu rozvoje venkova ČR, opatření IV.1.1. Místní akční skupina a opatření IV.1.2. Realizace místní rozvojové strategie 3. výzvu pro žadatele k předkládání projektů.

Termín vyhlášení výzvy: 29. března 2010

Termín příjmu žádostí: Od 3. května 2010

do 7. května 2010 do 16 hodin v termínech uvedených jako úřední dny.

Místo podání žádostí: Kancelář MAS Moravský kras o.s., Sloup 221, 679 13

Územní vymezení: Žadatelé mohou předkládat projekty pouze pokud mají místo bydliště, sídlo, nebo provozovnu na katastrálním území obcí Březina, Bukovina,

Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Hostěnice, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kulířov, Kuničky, Lipovec, Němčice, Olomučany, Ostrov u Macochy, Rájec-Jestřebí, Rudice, Senetářov, Sloup, Spešov, Sošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany, Žďár, Drnovice, Ježkovice, Krásensko, Luleč, Nemojany, Nové Sady, Olšany, Podomí, Račice-Pístovice, Ruprechtov, Studnice, Bousín, Buková, Drahan, Malé Hradisko, Niva, Otínoves, Protivanov, Rozstání, Babice nad Svitavou, Bílovice nad Svitavou, Kanice, Ochoz u Brna, Řícmanice, Bořítov, Černá Hora, Malá Lhota, Žernovník.

Výše alokace na 3. výzvu: cca 4 632 083,- Kč (částka, která je pro 3. výzvu k dispozici k rozdělení pro projekty žadatelů). Žadatelé mohou předkládat ve 3. výzvě své projekty v rámci Fiche 2,3 a 8.

V jednom kole příjmu žádostí může žadatel podat v rámci jedné Fiche pouze jedinou Žádost o dotaci.

Způsobilé výdaje:

Způsobilé výdaje projektu je možné realizovat od doby registrace projektů na RO SZIF. Předpokládaný termín registrace je do 29. června 2010. Délka realizace projektu je maximálně 24 měsíců od podpisu Dohody. Nejzazším termínem pro předložení Žádosti o proplacení výdajů na MAS a následně na SZIF je termín stanovený v Dohodě o poskytnutí dotace. Žadatel předloží žádost o proplacení výdajů ke kontrole na MAS 14-21 dní před termínem odevzdáním na SZIF.

Způsob podání:

Projektové žádosti včetně osnov a povinných příloh předává v termínu výzvy pouze osobně statutární zástupce žadatele s dokladem o svolení, jmenování či jiném způsobu delegace, nebo osoba pověřená úředně ověřenou plnou mocí od statutárního zástupce žadatele. Plná moc musí obsahovat jasné vymezení rozsahu zmocnění, časovou platnost a úředně ověřený podpis statutárního zástupce žadatele.

Další odkazy:

Na webových stránkách MAS www.mas-moravsky-kras.cz jsou dostupná ke stažení aktuální Pravidla pro opatření IV.1.1. resp. Příloha č.9 a Pravidla pro opatření IV.1.2. Na stejném místě je k dispozici také závazná osnova projektu.

Výběr projektů:

Výběr projektů bude založen na principu soutěže mezi předloženými žádostmi. Budou vybrány projekty, které dosáhly nejlepšího bodového ohodnocení. Počet podpořených projektů bude limitován výší alokace na danou Fiche. Pokud nebude pro jednu Fiche dosažena výše stanovené alokace, budou finanční prostředky převedeny na projekty pro druhou Fiche. Hodnotí projekty ve všech fíchách bude 5 členů výběrové komise, v případě vážných důvodů neúčasti člena zastupující soukromý sektor, nebude hodnotit 1 vylosovaný zástupce veřejného sektoru, aby počet zástupců soukromé sféry byl dle pravidel vyšší než zástupců veřejné správy.

Číslo Fiche	Název Fiche	Hlavní opatření PRV/ Vedlejší opatření	Přibližná alokace pro Fiche pro 3. výzvu
2.	Příležitost pro dědictví	III.2.2. b), c)	cca 2 194 144,- Kč
3.	Příležitost pro poznání	III. 1.3. b)	cca 1 462 763,- Kč
8.	Příležitost pro lesy	II.2.4.2.	cca 975 176,- Kč

Podrobný obsah Fichí je vyvěšen na webových stránkách www.mas-moravsky-kras.cz a je k dispozici v písemné podobě v kanceláři MAS v době úředních hodin.

Podrobnosti k výzvám jsou uvedeny ve SPL a formuláři Fichí, které obsahují také preferenční (bodovací) kritéria.

Fiche 2: Příležitost pro dědictví	
Hlavní opatření PRV:	
III.2.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova Záměr b) Obnova a zhodnocení kulturního dědictví venkova Záměr c) Stálé výstavní expozice a muzea	
Oprávnění žadatelé:	
<ul style="list-style-type: none"> • Obce podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. • Svazky obcí dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. • Nestátní neziskové organizace podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů (občanská sdružení), zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (obecně prospěšné společnosti), zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech), ve znění pozdějších předpisů (nadace). • Zájmová sdružení právnických osob podle §20f a následujících zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. • Církve a jejich organizace dle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). 	
Oblasti podpory (typy aktivit):	
Opatření je zaměřeno na investice do udržování, obnovy a zhodnocování nebo využitím kulturního dědictví venkova, jako například kulturních památek (s výjimkou památek UNESCO, národních kulturních památek nebo kulturních památek, již využívaných pro účely služeb cestovního ruchu - ubytování, kongresové využití, muzea), památkově významných území, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, včetně historických parků, zahrad a alejí, a dále na budování nových stálých výstavních expozic a muzeí s vazbou na místní historii, zajímavosti, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu.	
Výše způsobilých výdajů na projekt:	
max. 2 000 000,- Kč min. 50 000,- Kč max. výše dotace 90%	

Fiche 3: Příležitost pro poznání	
Hlavní opatření PRV:	
III.1.3 Podpora cestovního ruchu Záměr b) ubytování, sport	
Oprávnění žadatelé:	
<ul style="list-style-type: none"> • Nezemědělské podnikatelské subjekty, pouze pokud činnost zahajují, nebo mají kratší než dvouletou historii v oblasti podnikání v cestovním ruchu ke dni podání Žádosti o dotaci. • Zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, který podniká v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů. 	
Oblasti podpory (typy aktivit):	
<ul style="list-style-type: none"> • Stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení), případně nová výstavba malokapacitních ubytovacích zařízení, včetně stravování a dalších budov a ploch v rámci turistické infrastruktury, budování koupališť a plováren pro veřejné využití vč. odpovídajícího zázemí (nejedná se o aquaparky a lázně), • Výstavba a rekonstrukce zařízení služeb pro letní i zimní turistiku (zařízení pro aktivní trávení volného času, lyžařské vleky), • Nákup strojů, technologie, zařízení, vybavení, hardware 	
Výše způsobilých výdajů na projekt:	
max. 2 000 000,- Kč min. 50 000,- Kč max. výše dotace 60 %	

Fiche 8: Příležitost pro lesy	
Hlavní opatření PRV:	
II.2.4.2. Neproduktivní investice v lesích	
Oprávnění žadatelé:	
<ul style="list-style-type: none"> • Vlastník nebo nájemce pozemku určeného k plnění funkcí lesa. • Sdružení s právní subjektivitou vlastníků nebo nájemců pozemků určených k plnění funkcí lesa. 	
Oblasti podpory (typy aktivit):	
Činností vedoucí k usměrňování návštěvnosti lesa a bezpečnosti jeho návštěvníků, v jehož rámci budou podporovány zejména výstavba, rekonstrukce a modernizace cest sloužících jako stezky pro turisty do šířky 2 metrů, cyklostezky a objekty na nich pro zajištění bezpečnosti návštěvníků, např. mostky, zábradlí, parkovací místa, odpočinková stanoviště, přístřešky, informační tabule, lesní studánky apod.	
Výše způsobilých výdajů na projekt:	
max. 2 000 000,- Kč min. 50 000,- Kč max. výše dotace 100%	

ný podpis statutárního zástupce žadatele.

Žádost o dotaci v předepsaném formátu pdf je předkládána na MAS včetně osnovy projektu a všech povinných příloh ve třech vyhotoveních (paré) v písemné podobě a zároveň třikrát na CD. (Jedno paré bude po výběru projektů odevzdáno na SZIF, jedno paré zůstane v kanceláři MAS a jedno paré bude po hodnocení a výběru projektů vráceno žadateli.) Žádost o dotaci a instruktážní list k vyplňování žádosti o dotaci je možné stáhnout v elektronické podobě z webových stránek www.szif.cz nebo www.mas-moravsky-kras.cz.

Úřední dny pro předkládání žádostí na MAS:
3. až 7. května 201, 9.00- 12.00; 13.00- 16.00.

V případě, že bude projekt odevzdán po tomto termínu, bude automaticky vyřazen. Doporučujeme žadatelům termín odevzdání projektů domluvit telefonicky předem.

Specifické vymezení:

Soulad se SPL „Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras“ a integrovanou strategií rozvoje MAS Moravský kras o.s. 2007-2013 „Otevíráme Moravský kras“ a rozvíjení dalších strategií v regionu.

Další poznámky:

MAS Moravský kras o.s. pořádá pro veřejnost a žadatele seminář k přípravě projektů, který proběhne 8. dubna 2010 ve Sloupě.

V jiné dny jsou manažeři MAS k dispozici v kanceláři v sídle MAS, nebo lze domluvit setkání či poskytnout radu na kontaktech uvedených ve výzvě a na webových stránkách. V době předkládání žádostí na MAS, tj. 3. - 7. května 2010 již konzultace nejsou možné.

Podrobný harmonogram administrace žádostí o dotaci v rámci 3. výzvy, včetně termínu konání veřejné prezentace žadatelů a zasedání výběrové komise je uveden na webových stránkách MAS.

Na srpen letošního roku připravujeme vyhlášení 4. výzvy SPL. Ve výzvě budou stejné fiche a stejná alokace na jednotlivé fiche jako ve 3. výzvě.

Získejte dotaci na energetické úspory ve Vaší domácnosti

V dubnu roku 2009 spustilo Ministerstvo životního prostředí ČR dotační program Zelená úsporám. Ten je zaměřen na podporu instalací zdrojů na vytápění s využitím obnovitelných zdrojů energie, ale také investic do energetických úspor při rekonstrukcích i v novostavbách. V Programu bude podporováno kvalitní zateplování rodinných domů a bytových domů, náhrada neekologického vytápění za nízkou emisní zdroj na biomasu a účinná tepelná čerpadla, instalace těchto zdrojů do nízkoenergetických novostaveb a také výstavba v pasivním energetickém standardu.

Česká republika získala na tento Program finanční prostředky prodejem tzv. emisních kreditů Kjótského protokolu o snížení emisí skleníkových plynů. Celková očekávaná alokace Programu je až 25 miliard korun.

Podpora v rámci programu Zelená úsporám je nastavena tak, aby prostředky mohly být čerpány v průběhu celého období od vyhlášení programu do 31. prosince 2012. Žá-

dsti o podporu budou přijímány do konce trvání Programu, nebo do vyčerpání finančních prostředků Programu.

O dotaci lze žádat jak před realizací opatření, tak po ní, nebude však možné žádat o podporu opatření dokončených před vyhlášením Programu. Podporu je možné poskytnout na zařízení instalovaná v obytných domech, nikoli např. v objektech určených k individuální rekreaci nebo průmyslových objektech, a to ani v případě, že zde má žadatel trvalé bydliště.

O program je zájem

Rozdělení prvních 250 milionů korun trvalo plynů 215 dnů, druhá čtvrtmiliarda byla vyčerpána za 43 dnů a další dvě čtvrtmiliardy se čerpaly vždy jen za zhruba dvacet kalendářních dní. Současným tempem by došlo k rozdělení 16,8 miliardy korun, které jsou k dispozici, mnohem dříve než do konce roku 2012.

Dotace na projekt bude pravděpodobně pokračovat

Dotaci na projekt dosud využívali prakticky všichni žadatelé, původně měla ale existovat jen do konce března nebo vyčerpání 50 mil. Kč. Čerpání je v současné chvíli na úrovni 83 milionů korun, do konce března bude výrazně přes 100 milionů korun. Ministerstvo životního prostředí jedná s investory o prodloužení podmínek – podle všeho se to podaří, takže by dotace na projekt zůstala i nadále. Je také možné, že od 1. dubna bude upravena výše této podpory u některých druhů projektů (bytové domy).

V Moravském krasu byla otevřena nová ekologická poradna

Místní akční skupina Moravský kras se od listopadu 2009 zapojila do Sítě ekologických poraden v Jihomoravském kraji otevřením Eko-Infocentra. Svým návštěvníkům je poradna otevřena vždy v pondělí a ve čtvrtek, v jiné dny po individuální domluvě. Mimo základního poradenství v oblastech jako ekologicky šetrná domácnost poskytuje speciální poradenství k aktuálním grantovým výzvám či turistickým zájmavostem regionu. Novinkou je i poskytování poradenství k programu Zelená úsporám. Na webových stránkách (www.mas-moravsky-kras.cz) pak pracovnice poradny pravidelně aktualizuje grantový kalendář či přehled zajímavých článků z oblasti ochrany přírody.

Konzultační doba

Konzultace podáváme buď v době konzultačních hodin, tj. v pondělí 9:00 – 14:00 nebo čtvrtek 11:00 – 16:00, nebo individuálně po domluvě. Najdete nás v Sloupu, v prvním patře budovy Zemspolu (Sloup 221).

Semináře k Zelené úsporám

K programu Zelená úsporám připravujeme řadu seminářů jak na území MAS Moravský Moravský kras, tak i na územích okolních místních akčních skupin. Součástí seminářů bude jak představení programu Zelená úsporám, tak i prostor pro osobní konzultaci vlastních projektů. Jednotlivé termíny a místa konání seminářů budou průběžně zveřejňovány na našich webových stránkách.

(Autor: Marie Horáková)

Na co je možné získat dotaci

Podrobnosti k programu Zelená úsporám najdete v našich praktických rádčích Jak uspořit zeleně v rodinném nebo bytovém domě (viz strana 18, Vydali jsme praktického rádce).

MAS Moravský kras poskytuje základní poradenství k programu Zelená úsporám. Konzultace podáváme buď v době konzultačních hodin, tj. v pondělí 9:00 - 14:00 nebo ve čtvrtek 11:00 - 16:00,

nebo individuálně po domluvě. Najdete nás ve Sloupu, v prvním patře budovy Zemspolu (Sloup 221).

(Autor: Marie Horáková)

Na stránkách našeho EKOINFCENTRA můžete:

- poslat dotaz přes kontaktní formulář,
- pročíst odpovědi na nejčastěji kladené otázky,
- vybrat, jakou knihu byste si chtěli půjčit z naší knihovny,
- najít aktuální grantové uzávěrky,
- najít odkazy na aktuální zprávy z ochrany životního prostředí.

Rodinné domy (RD)		
A.1 Celkové zateplení, dosažení měrné roční potřeby tepla na vytápění 70 kWh/ m ²	Kč/m ²	1550
A.1 Celkové zateplení, dosažení měrné roční potřeby tepla na vytápění 40 kWh/ m ²	Kč/m ²	2200
A.2 Dílčí zateplení, snížení měrné roční potřeby tepla na vytápění o 20 %	Kč/m ²	650
A.2 Dílčí zateplení, snížení měrné roční potřeby tepla na vytápění o 30 %	Kč/m ²	850
B RD v pasivním standardu	Kč	250 000
C.1 Zdroj na biomasu s ruční dodávkou paliva bez akumulační nádrže	Kč	50 000
C.1/C.2 Zdroj na biomasu s ruční dodávkou paliva a s akumulační nádrží o požadovaném objemu	Kč	80 000
C.1/C.2 Zdroj na biomasu se samočinnou dodávkou paliva	Kč	95 000
C.1/C.2 Tepelné čerpadlo země-voda, voda-voda	Kč	75 000
C.1/C.2 Tepelné čerpadlo vzduch-voda	Kč	50 000
C.3 Solární-termické kolektory, pouze příprava teplé vody	Kč	55 000
C.3 Solární-termické kolektor, příprava teplé vody i přitápění	Kč	80 000
D Dotační bonus při kombinaci vybraných opatření u RD	Kč	20 000
Bytové domy (BD)		
A.1 Celkové zateplení, dosažení měrné roční potřeby tepla na vytápění 55 kWh/ m ²	Kč/m ²	1050
A.1 Celkové zateplení, dosažení měrné roční potřeby tepla na vytápění 30 kWh/ m ²	Kč/m ²	1500
A.2 Dílčí zateplení, snížení měrné roční potřeby tepla na vytápění o 20 %	Kč/m ²	450
A.2 Dílčí zateplení, snížení měrné roční potřeby tepla na vytápění o 30 %	Kč/m ²	600
B BD v pasivním standardu	Kč/bj.	150 000
C.1/C.2 Zdroj na biomasu	Kč/bj.	25 000
C.1/C.2 Tepelné čerpadlo země-voda, voda-voda	Kč/bj.	20 000
C.1/C.2 Tepelné čerpadlo vzduch-voda	Kč/bj.	15 000
C.3 Solární-termické kolektory, pouze příprava teplé vody	Kč/bj.	25 000
C.3 Solární-termické kolektory, příprava teplé vody i přitápění	Kč/bj.	35 000
D Dotační bonus při kombinaci vybraných opatření u BD	Kč BD	50 000

Olympijské medaile jsou ze starých počítačů a televizí

Olympijské medaile letos nejsou jen zlaté, stříbrné a bronzové, ale poprvé v historii také environmentálně šetrné. Vyskytují se v nich už použité drahé kovy vytěžené z vyřazené elektroniky. Úlomky medailí jsou na prodej společně s pamětními mincemi. Výhradním dodavatelem materiálů pro medaile byla kanadská společnost Teck Resources Ltd.. Sportovci si z olympijských her ve Vancouveru odnesou celkem 1 014 medailí (615 olympijských a 399 paralympijských). Při hmotnosti 500 až 576 gramů je to dohromady zhruba 500 kg drahých kovů. Kvůli speciálnímu a komplikovanému způsobu ražby medailí však bylo potřeba dodat drahých kovů mnohem více.

Kanadské královské mincovně dodala firma k vyražení medailí celkem 2,05 kilogramu zlata (z nichž 1,52 % pochází z elektroodpadu), 1 950 kilogramů stříbra (0,122 % recyklovaného) a 903 kilogramů mědi (1,11 % z elektroodpadu). Stříbro slouží i jako podklad pro zlaté medaile. Měď je součástí bronzových medailí, bronz je slitinou mědi a cínu.

Uvedená procentní část každého kovu byla vytěžena z elektronického odpadu. Tím se myslí rozemleté a roztavené plošné spoje vysloužilé elektroniky, především počítačů, monitorů, televizorů a mobilních telefonů. Celkem bylo zpracováno 6,8 tuny odpadu.

Jak se medaile vyrábí?

„Medaile se razí takzvanou Splash striking metodou, při které dochází k nezanedbatelným ztrátám kovu,“ vysvětlil Alex Reeves z Kanadské královské mincovny. Ražení probíhá mimo nádobu, která by jinak bránila roztečení kovu. Přebytečná směs tekutého kovu tedy „přituhne“ k okrajům medaile, odkud je potřeba ji odříznout. „Tyto odříznuté zbytky naše firma přidává jako bonus k pamětním mincím, které jsou během olympiády emitovány,“ vysvětluje Reeves.

Pamětní mince je možné zakoupit přes internetový obchod Kanadské královské mincovny: http://www.mint.ca/store/buy/silver_coins-cat170004

(Autor: Marie Horáková)

Vydali jsme praktického rádce

MAS Moravský kras na konci roku 2009 vydala dvě verze praktického rádce Jak uspořit zeleně v rodinném nebo bytovém domě. Obě publikace se snaží čtenářům nejprve přiblížit, jak mohou ve svých do-

mech ušetřit energii. V další části představujeme program Zelená úsporám a místní firmy, které jsou do programu registrované. Na závěr jsme zařadili praktický příklad jednotlivých typů zateplení obvodových zdí a jejich finanční náročnost. Publikace byly vydána za finanční podpory Jihomoravského kraje v rámci projektu Inteligentní opatření pro úspory energie na jižní Moravě. Pokud máte o naši publikaci zájem, můžete si ji objednat u pracovnice našeho Eko-Infocentra.

(Autor: Marie Horáková)

